

вки щодо особливостей дії принципу верховенства права в цивільно-судочинстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільне право України (Загальна частина) : навчально-методичний посібник. Полтава : ППЕП, 2020. 199 с.
2. Цивільне право України: нові виклики і перспективи розвитку : матеріали XVIII міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 98-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 28 лют. 2020 р.). Харків : Право, 2020. 480 с.
3. Цивільний процес: підручник / за заг. ред. Р. М. Мінченко, І. В. Андронов та ін. 2-е вид., переробл. і доповн. Київ: Інститут законодавства Верховної Ради, 2016. 756 с.
4. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч.; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 356 с.

Маглакелідзе Георгій Гелайович,

*студент 4 курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу
Полюк Ю. І.

ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У СПРАВАХ ПРО УСИНОВЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розглядаючи юридичну складову процедури усиновлення необхідно відзначити, що Указом Президента України № 64/2022 з 24.02.2022 року в Україні введено воєнний стан через вторгнення військ Російської Федерації. Правовий режим воєнного стану вносить свої корективи й в цивільне судочинство, зокрема процедура усиновлення не призупинена, але зазнавала обмежень з абсолютно об'єктивних причин – неможливості здійснення своїх повноважень органами уповноваженими на забезпечення провадження діяльності з усиновлення через активні бойові дії та тимчасову окупацію окремих територій України.

Так, питання щодо усиновлення було частково роз'яснене Міністерством соціальної політики України 13 березня 2022 року, зокрема

було приділено увагу міждержавному усиновленню (усиновлення іноземними громадянами або громадянами України, що проживають за межами країни) та зазначено про тимчасову неможливість здійснення цієї процедури. Справа в тому, що Національна соціальна сервісна служба, яка займається питанням міждержавного усиновлення та надає дозволи на усиновлення, тимчасово не зможе розглядати питання про усиновлення з причин неможливості забезпечення якісної перевірки всіх необхідних документів та здійснення попередньої роботи для забезпечення права дитини та її найкращих інтересів [1]. Згодом й Верховною Радою України 02 квітня 2022 року оприлюднено повідомлення про те, що процедура усиновлення не зазнавала змін, але її реалізація в перші місяці воєнного стану була проблематична через тимчасову неможливість компетентних органів здійснювати свої повноваження в небезпечних умовах. Також було наголошено, що юридично процедура не призупинена, а неможливість її здійснення була обумовлена загрозою для життя та здоров'я працівників відповідних органів, що відповідно до своїх повноважень організовують процес усиновлення, зокрема неможливо було забезпечити збір необхідних документів, їх аналіз, обстеження та аналіз умов проживання, навчання тощо [2].

Вищесказане, безумовно, мало свій вплив на здійснення судочинства щодо усиновлення. В цей період часу розгляд справ про усиновлення фактично, але не юридично призупинено з причин неможливості здійснення правосуддя судами України через активні бойові дії на території їх розташування, разом з тим на територіях де ситуація для здійснення судочинства була сприятлива, розгляд справ про усиновлення здійснювався, про що свідчать ухвалені 28.02.2022 року рішення по справі № 947/5498/22 [3] та № 161/1376/22 [4].

Враховуючи тимчасове призупинення повноважень Національної соціальної сервісної служби щодо надання дозволів на усиновлення іноземними громадянами або громадянами України, що проживають за межами країни, слід констатувати й одночасне унеможливлення звернення до суду іноземців та громадян України, що проживають за межами території України з заявами про усиновлення, але з матеріалів судової практики вбачається, що 28 лютого 2022 року ухвалою Савранського районного суду Одеської області було відкрито провадження у справі за заявою про усиновлення при участі Національної соціальної сервісної служби України як заінтересовані особи [5].

Таким чином можна висувати про те, що міжнародне усиновлення у справах, які були розпочаті до запровадження воєнного стану на території України продовжується за загальними правилами. Міжнародне усиновлення можливе й після введення воєнного стану, зокрема іноземці та громадяни України, що проживають за межами території України можуть подати до суду заяву про усиновлення виключно за умови наявності належним чином оформленого дозволу Національної соціальної сервісної служби України на усиновлення.

Актуальним залишається питання щодо забезпечення судового розгляду справ про усиновлення, які підсудні суду, неспроможного відправляти правосуддя через розташування на території ведення активних бойових дій чи окупації. В контексті цього слід зазначити, що право на звернення до суду за захистом порушених, невизнаних або оспорюваних прав являє собою самостійне суб'єктивне право, яке виступає в якості юридичної гарантії конституційного права на судовий захист та є процесуальним інструментом втілення його у життя, оскільки без реалізації права на звернення до суду за захистом право на судовий захист залишатиметься декларативним [6, с. 5, 63]. Така ситуація вимагала від законодавця застосування дій направлених на усунення перешкод на шляху реалізації цього права. Саме тому на виконання приписів ст. 64 Конституції України щодо неможливості обмеження права на судовий захист змінюється Закон України «Про судоустрій і статус суддів», де ч. 7 ст. 147 встановлюється правило, за яким суд під час воєнного або надзвичайного стану розглядає справи, але зі зміною підсудності за рішенням Вищої ради правосуддя, що ухвалюється за поданням Голови Верховного Суду, шляхом її (справи) передачі до суду, який найбільш територіально наближений до суду, який не може здійснювати правосуддя, або іншого визначеного суду, а у разі неможливості здійснення Вищою радою правосуддя такого повноваження воно здійснюється за розпорядженням Голови Верховного Суду [7].

Тож практичне застосування ч. 7 ст. 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» вбачається у справі № 629/621/22 про усиновлення дитини за заявою громадян України, що проживають на території України, поданої до Лозівського міського районного суду Харківської області, ухвалою якого провадження було відкрито [8]. Надалі за Розпорядженням Голови Верховного Суду від 08.03.2022 року № 2/0/9-22 «Про зміну територіальної підсудності судових

справ в умовах воєнного стану» справу з Лозівського міського районного суду Харківської області було передано до Амур-Нижньодніпровського районного суду м. Дніпро, який прийняв справу до свого провадження і постановив відповідну ухвалу [9]. За результатами розгляду справи Амур-Нижньодніпровським районним судом м. Дніпропетровська було ухвалене рішення яким заяву кандидата в усиновлювачі про його намір усиновити дитину задовольнив та зобов'язав відділ реєстрації актів цивільного стану по місту Лозова Лозівського міськрайонного управління юстиції Харківської області внести зміни в актовий запис про прізвище і по-батькові відповідної дитини та записати в батьки відповідного усиновлювача [10].

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що воєнний стан та наявні бойові дії на території України внесли свої корективи в здійсненні своїх повноважень органами уповноваженими на забезпечення провадження діяльності з усиновлення. Зокрема, тимчасове призупинення видачі дозволів на усиновлення Національною соціальною сервісною службою унеможливило відкриття справи про усиновлення з іноземним елементом. В сфері усиновлення на законодавчому рівні прийняті ряд нововведень направлених на спрощення процесу формування особової справи кандидатів в усиновлювачі, що безумовно наблизитиме їх до можливості подання заяви до суду за яви про усиновлення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Роз'яснення Міністерства соціальної політики від 13.03.2022 р. URL:<https://www.msp.gov.ua/news/21550.html>.
2. Повідомлення Верховної Ради України від 02.04.2022 р. URL:<https://www.rada.gov.ua/news/razom/221242.html>.
3. Рішення Київського районного суду м. Одеси від 28.02.2022 р. у справі № 947/5498/22. URL:<https://reyestr.court.gov.ua/Review/103582086>.
4. Рішення Луцький міськрайонного суду Волинської області від 28.02.2022 р. у справі № 161/1376/22. URL:<https://reyestr.court.gov.ua/Review/103588615>.
5. Ухвала Савранського районного суду Одеської області від 28.02.2022 р. у справі № 512/142/22. URL:<https://reyestr.court.gov.ua/Review/103622688>.
6. Полюк Ю. І. Право на звернення до суду за захистом порушених, невизнаних або оспорюваних прав за цивільним процесуальним законодавством України : дисертація, канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса: 2019, 258 с.
7. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 02.06.2016. Дата оновлення: 18.08.2022 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.

8. Ухвала Лозівського міськрайонного суду Харківської області від 07.02.2022 р. у справі № 629/621/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102993167>.

9. Ухвала Амур-Нижньодніпровського районного суду м. Дніпропетровська від 16.06.2022 р. у справі № 629/621/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105257246>.

10. Рішення Амур-Нижньодніпровського районного суду м. Дніпропетровська від 11.08.2022 р. у справі № 629/621/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106146567>.

Матвєйкін М. Д.

*студент 3-го курсу факультету прокуратури та слідства
(кримінальна юстиція) Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу,
доцент Гонгало Р. Ф.*

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ТА НАДАННЯ

В умовах цифровізації суспільства все більший інтерес викликає нормативне регулювання, процесуальне значення, порядок та особливості застосування електронних доказів у цивільному судочинстві. Безумовно, цивільний процес – це одна із найдинамічніших галузей права, розвиток якої зумовлений активним процесом модернізації суспільства в умовах стрімкого прогресу технологій. Це насамперед впливає на законодавство і відображається у змінах його норм, зокрема у появі нового засобу доказування у цивільному процесі, такого як електронний доказ.

Наукові публікації, які з'явилися в останні роки, та й внесені до ЦПК України зміни, поставили перед наукою питання про необхідність і доцільність трансформації норм доказового права у зв'язку з появою та широким поширенням на практиці нових джерел доказової інформації, що мають електронну (цифрову) природу. Наукові дискусії розгортаються навколо такого поняття як «електронні докази». Спектр думок досить широкий, що свідчить про складність і багатоаспектність розглянутих явищ нової реальності.